

วิธีการดำเนินงานและกระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

Processes and Community Empowerment Through Local Development Models: A Case Study of Nonthaburi

ภัทรรัตน์ รัตนเสถียร^{1*} ลดาวัลย์ ไชค์คำ¹

Pattarat Rattanasathien^{1*}, Ladawan Khaikham¹

(Received: July 18, 2024; Revised: December 4, 2024; Accepted: January 10, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงาน และกระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นคำถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ผู้มีตำแหน่งในการบริหารเทศบาล จำนวน 7 คน และประชาชน จำนวน 6 คน และการเข้าไปสังเกตการณ์แบบไม่กำหนดกรอบไว้ล่วงหน้าในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดในการพัฒนาชุมชนเมืองของชุมชนต้นแบบ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อสรุปอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการดำเนินงานสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี เสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรค เช่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาล การพัฒนาทักษะของคนในชุมชน และการส่งเสริมการสื่อสารอย่างทั่วถึง ในส่วนของกระบวนการที่สนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรีนั้น ประกอบไปด้วย 1) ผู้นำชุมชนอุทิศตนเพื่อสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) คนในชุมชนยอมรับในคณะกรรมการชุมชน 3) ชุมชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองสูง 4) ชุมชนได้รับงบประมาณจากเทศบาล และ 5) ชุมชนกับเทศบาลร่วมมือกันแก้ปัญหา 6) ปัจจัยด้านพื้นที่ทางกายภาพ การพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพในชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

¹ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences Kasetsart University

*Corresponding author. E-mail: pattarat.r@ku.th

โดยการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและประชาชนในการออกแบบและจัดการพื้นที่ ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสุขภาวะของคนในชุมชน สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้ชุมชนของจังหวัดนนทบุรี ไม่เกิดความเข้มแข็งพบว่า ผู้นำชุมชนไม่มีความเสียสละในการทำงาน ขาดการบริหารที่ดี และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้กับชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งเพิ่มทักษะให้แก่คนในชุมชนเพื่อที่จะสามารถพึ่งพาตนเองและมีความสามัคคีกันภายในชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น ความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดนนทบุรี การเสริมความสามัคคีของชุมชน ความร่วมมือ

Abstract

This study investigates the process supporting local development models aimed at strengthening community resilience in Nonthaburi Province. Employing qualitative research methods, the study draws on document analysis, in-depth structured interviews with 13 participants (comprising 7 municipal executives and 6 community members), and non-structured observational methods. Data were collected from model communities and analyzed through categorization and organization to compare factors contributing to community resilience, leading to a synthesis of findings and recommendations.

The findings indicate that operational methods supporting local development in Nonthaburi province enhance community strength, enabling self-reliance and improved quality of life. Key recommendations to address challenges and obstacles include fostering strong relationships with local municipalities, enhancing community skills, and ensuring effective communication. The processes supporting local development in Nonthaburi include:

- 1) Community leaders who are selfless and possess good interpersonal skills.
- 2) Community acceptance of the community committee.
- 3) High self-reliance potential within the community.
- 4) Funding local government to support community initiatives.
- 5) Collaboration between the community and local government to solve problems.
- 6) The development of public spaces, which improve residents' quality of life and strengthen community ties through participatory design and management.

Nevertheless, several challenges hinder community resilience in Nonthaburi, including insufficient dedication among some community leaders, ineffective management practices, and inadequate support from government agencies. To address these issues, the study recommends increased budgetary allocations for community development, targeted skill enhancement programs for residents, and initiatives to foster unity within communities.

Keywords: Community Resilience, Local Development Models, Nonthaburi, Community Empowerment

บทนำ

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ผการัตน์ พินิจวัฒน์, 2565) แนวคิดที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีบทบาทตั้งแต่การร่วมวางแผน การตัดสินใจ ไปจนถึงการประเมินผล (กรกมล ศรีวัฒน์, 2566) การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนและขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขให้ครอบคลุมรอบด้านจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของทุนทางสังคม (กรุณา มธูลาภรังสรรค์, 2564) โดยการพัฒนาชุมชนในเขตเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและนำไปสู่เมืองที่น่าอยู่ ภาครัฐมีหน้าที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม (People participation) ในการแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน (เมธินา อีสริยานนท์, 2564) ร่วมคิด ร่วมทำร่วมกันวางแผน และร่วมตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นนโยบายจนถึงการประเมินผลนโยบายเพื่อประชาชนจะสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ตรงตามความต้องการ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (อภิชาติ ดวงธิดาร, 2565)

การมีส่วนร่วม (Participation) ทั้งในระดับองค์กร ชุมชน ท้องถิ่น เป็นองค์กรปกครองที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองที่ได้รับการกระจายอำนาจ (Decentralization) จากรัฐบาลกลางให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง (Joomsoda & Tirasuwanvasee, 2022) ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเสมือนรัฐบาลของท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด (Chardchawarn, 2010) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ หรือการเสนอความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปของการใช้สิทธิ์เลือกทางเลือกเพื่อให้เป็นฉันทามติ (Suphattanakul, 2018) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการ

มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายของทางเลือกที่ประชาชนตัดสินใจเลือกร่วมกันนั้น (Khaenamkhaew, 2024)

คำว่า “ชุมชนเข้มแข็ง” นั้น เป็นคำจำกัดความที่หมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ ต้องการที่จะพัฒนาชุมชนตนเองไปสู่สิ่งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของคนในชุมชนว่ามีความสามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (Nordberg et al., 2020) หรือกล่าวได้ว่า เป็นชุมชนที่ประชาชนมีความสามัคคีมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน สมาชิกในชุมชนใช้ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกในชุมชนมีจิตอาสาและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน (เมทินา อิศรียานนท์, 2564)

“ชุมชน” เป็นศูนย์กลางของการศึกษานั้นก็เพราะ ชุมชน คือ ฐานรากของระบอบประชาธิปไตย และเป็นฐานรากของระบอบการปกครองของไทยที่จะเชื่อมโยงกันระหว่างรัฐ-ชุมชน-ประชาชน (ศราวุธ ชันธวิชัย และคณะ, 2565) ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นจุดเชื่อมระหว่างรัฐกับชุมชนเนื่องจากชุมชนเป็นยุทธศาสตร์การทำงานที่สำคัญในการบริหารองค์กรปกครอง โดยเมื่อชุมชนสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน จะส่งผลให้ชุมชนอื่น ๆ ได้รับรู้แนวคิด กระบวนการ และวิธีการที่สมาชิกในชุมชนนั้นใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชานนท์ ทองสุกมาก, 2563) ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทางด้านความเจริญ จำนวนประชากร ทัศนคติ กระบวนการรวมกลุ่ม หรือแนวทางการปฏิบัติระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยผลของการศึกษานี้ จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีขนาดใหญ่มากขึ้น และมีความซับซ้อนเพราะความเป็นเมืองมากขึ้น สามารถนำไปใช้งานในการแก้ไขปัญหา และวางแผนการพัฒนาชุมชนของตนเอง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกันภายในชุมชน หรือระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2562)

แม้ว่าชุมชนในจังหวัดนนทบุรีจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรีบ่งชี้ว่าชุมชนในจังหวัดนนทบุรีเผชิญกับปัญหาความยากจน โดยมีประชากรอยู่ใต้เส้นความยากจนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยในปี 2564 มีจำนวนร้อยละ 0.54 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อเทียบกับปี 2563 จากผลการศึกษาของสำนักงบประมาณ พบว่า ชุมชนในจังหวัดนนทบุรีมีปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา โดยเด็กนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยร้อยละ 0.42 ไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ ระบุว่าชุมชนในจังหวัดนนทบุรีประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีมลพิษทางอากาศ ร้อยละ 42 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี 2560 มีมากขึ้น 610,000 ตัน จากผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

มีปัญหาด้านความปลอดภัย โดยมีอัตราการเกิดอาชญากรรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยมีอัตรา 93 คดี ต่อหนึ่งแสนคน ของประชากรทั้งหมด

ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในจังหวัดนนทบุรี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การศึกษาเรื่อง "กระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี" จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการที่สนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสม รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน นำไปสู่การออกแบบแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง แก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืน แนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ โดยประชาชนควรมีบทบาทในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ ไปจนถึงการติดตามผล ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความร่วมมือที่แท้จริงในชุมชน คำว่า "ชุมชน" สะท้อนถึงกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกัน การสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นต้องเน้นปัจจัยสำคัญ เช่น การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน การสร้างพื้นที่ทางกายภาพที่เหมาะสม เช่น พื้นที่สาธารณะและศูนย์กิจกรรม การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน (Haldane et al., 2019)

สำหรับบริบทชุมชนของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านกายภาพและสังคม การเติบโตเชื่อมโยงกับการพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ มลพิษสิ่งแวดล้อม และอัตราอาชญากรรมที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษากระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน รวมถึงการออกแบบแนวทางพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ข้อมูลที่ได้จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การศึกษากระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี โดยจะทำการศึกษาลักษณะของชุมชน ผู้นำชุมชนที่อุทิศตนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สมาชิกในชุมชนยอมรับบทบาทคณะกรรมการชุมชน ชุมชนมีกระบวนการบริหารงานชุมชนที่ชัดเจน ชุมชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองสูง ชุมชนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาล ชุมชนมีลักษณะพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนที่เอื้ออำนวยต่อการรวมกลุ่ม และชุมชนกับเทศบาลมีความร่วมมือกัน เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่กระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี

และการศึกษารั้วนี้ยังสามารถนำไปใช้การศึกษาวิจัยได้ในอนาคตเพื่อศึกษาสภาพความเป็นเมืองที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดกระบวนการ หรือวิธีการปกครองที่มีผลต่อชุมชนในเขตเมืองอื่น ๆ ที่จะสามารถพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานและกระบวนการศึกษาที่สนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่จะส่งผลต่อความอ่อนแอของชุมชนในจังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเมือง

นัยนา ชาประสิทธิ์ และพวงทอง อินใจ (2566) กล่าวว่าไว้ว่าการเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชนเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนา และการเพิ่มขึ้นในการย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง ความเจริญของเมืองขนาดเล็กไปสู่ความเป็นเมืองขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหาการอาศัยอยู่ในเมือง ความยากจนกระจุกตัวอยู่ในเมือง รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องพยายามจัดการเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เหล่านั้น การทำให้เมืองปลอดภัยและยั่งยืน หมายถึงการทำให้เข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและเหมาะสม และพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแออัด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการลงทุนเรื่องการขนส่งสาธารณะ การสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียว และการปรับปรุงการวางผังเมือง และการจัดการในลักษณะแบบมีส่วนร่วม ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดการเมือง เป็นวิธีการพัฒนารูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนามนุษย์ ชุมชนและสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคนให้มีความสุขเป็นคนที่มีความดี มีคุณธรรมและมีความดีงาม ซึ่งการพัฒนาคนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้โดยมีคนที่มีความรู้ มีจิตวิญญาณ สำนึกรักชุมชน มีความรักชุมชนเป็นชุมชนเรียนรู้ มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งมีการจัดการชุมชนเมืองที่ดี มีเครือข่ายกิจกรรม มีภาวะผู้นำในชุมชนพึ่งพาตนเองได้และเป็นชุมชนที่สงบสุขพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ชุมชนเมืองในประเทศกำลังพัฒนาที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ความยากจน และการจัดการทรัพยากรอย่างไม่สมดุล แนวทางแก้ไขต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียวเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ

สุชาติ พันธก้อม และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ มีความสำคัญต่อกระบวนการเชิงบริหาร ทุกระบบ ทุกงาน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำให้เต็มความสามารถ ให้เกิดพลัง อิทธิพลในการครองใจ ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นำเกิดบารมี ได้ความเชื่อมั่น ความนับถือกำลังใจ ความอบอุ่น ในการรวมทีมหรือกลุ่มดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ในขณะที่ Nanjundeswaraswamy and Divakar (2021) กล่าวถึงทฤษฎีคุณลักษณะ (Trait theory) ว่าเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยเชื่อว่าผู้นำเกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้พวกเขาเป็นผู้นำได้ เช่น ความมั่นใจในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความสามารถในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ได้รับการวิจารณ์ว่าไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมบางคนที่มีคุณลักษณะเหล่านี้ไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้ ทางด้าน Nwafor and Chima (2023) มองว่าทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency theory) เชื่อว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ผู้นำพบเจอ โดยผู้นำต้องปรับเปลี่ยนวิธีการนำของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ตาม ตัวอย่างของทฤษฎีนี้ได้แก่ ทฤษฎีของ Fiedler และทฤษฎี Path-Goal ของ House ซึ่งองค์ประกอบของภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการนำ (Leadership Capacity) คือ ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการนำที่สำคัญสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ซึ่งรวมถึงการบริหารตนเอง การบริหารคน และการบริหารงาน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม (Leader-Follower Relationship) คือ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยผู้นำจะมีอิทธิพลต่อผู้ตามในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ และ 3) การปรับตัวและการพัฒนา (Adaptability and development) คือ ผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ (สุพจน์ ประไพเพชร และคณะ, 2566)

สามารถสรุปได้ว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีอยู่ในการชักนำและโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร การพัฒนาภาวะผู้นำให้เต็มศักยภาพนั้น สามารถเสริมสร้างพลังและอิทธิพลในการครองใจผู้ตามและผู้ร่วมงานได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นำเกิดบารมีและได้รับความเชื่อมั่นและความนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา ทั้งนี้เพราะว่าความเข้มแข็งของชุมชนจะแก้ไขปัญหาทั้งในระดับชุมชน และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไปพร้อมกัน อย่างบูรณาการ ความเข้มแข็งของชุมชนนี้เป็นรากฐานที่สำคัญของประชาสังคม (Civil society) ที่ทุกคนเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนและสังคมร่วมกัน และยังเห็นว่าการพัฒนาชุมชนและสังคมไม่อาจสำเร็จได้ โดยการกระทำเป็นเรื่อง ๆ แยกกันไปแต่ต้องทำเชื่อมโยงอย่างมี

บูรณาการพร้อมกัน โดยมีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นตัวตั้งในการพัฒนา จนผู้บริหารและนักพัฒนาได้กล่าวว่า เป็น “ทางเลือกสังคมไทย: คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน/ชุมชน” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสร้างพลังให้ชุมชนในท้องถิ่น โดยที่ความเข้มแข็งของชุมชนจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับชุมชนนั้น มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเพียงใด ทั้งนี้องค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งจะต้องมีการเตรียมคนและชุมชนด้วยการเสริมสร้างให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ปัญหาและการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุก ๆ ด้าน โดยมีหน่วยงานทั้งของภาครัฐ (เมทินา อีสริยานนท์, 2564) ซึ่ง สุพัตรา ยอดสุรางค์ และคณะ (2561) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้และจัดการปัญหาของชุมชนร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน รวมถึงมีผลกระทบต่อภายนอกชุมชน องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วย 1) การรวมตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) การเรียนรู้และการจัดการปัญหา 3) การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ 4) ความสัมพันธ์เชิงสังคมที่แน่นแฟ้น 5) การมีผู้นำชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และ 6) การสร้างเครือข่ายและการสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งลักษณะของชุมชนเข้มแข็งคือความตื่นตัวและการเรียนรู้ การบริหารจัดการที่ดี การพึ่งพาตนเองและความสามัคคีและการช่วยเหลือกัน ชุมชนเข้มแข็งจึงเป็นการที่ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในทุกด้าน (สายชล เทียนงาม และคณะ, 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนเข้มแข็งเกิดจากการรวมตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน มีการเรียนรู้และจัดการปัญหาร่วมกัน การพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น การพึ่งพาตนเอง ความสัมพันธ์เชิงสังคมที่แน่นแฟ้น และการสนับสนุนจากภายนอก สรุปได้ว่าความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการพึ่งพาตนเองและการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมชัย นันทาภิรัตน์ (2565) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งออกเป็นสองแนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดการปกครองตนเองและการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการภายในท้องถิ่นของตนเอง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแทนในการบริหารงานตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้กรอบนโยบายและการกำกับดูแลของรัฐ

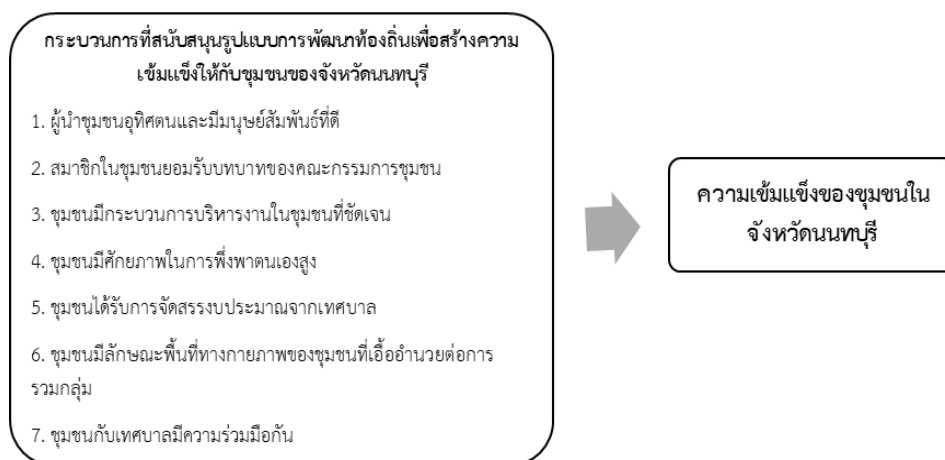
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2567) การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กร

พระครูธรรมศุท และคณะ (2564) อธิบายว่า การปกครองของชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับจากรัฐบาลกลางหรือส่วนกลาง โดยจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณ มีความเป็นอิสระในการบริหารงานภายในองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) รูปแบบหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบตามความแตกต่างของความเจริญประชากรหรือขนาดพื้นที่ 2) มีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม 3) หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง โดยสิทธินี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประการที่สอง สิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ 4) เมืองครที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือ เมืองครฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ และ 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองแนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดการปกครองตนเอง และ การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการภายในท้องถิ่นของตน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหารงานตามเจตนารมณ์ของประชาชน ภายใต้กรอบนโยบายและการกำกับดูแลของรัฐ ในส่วนของแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและบุคคลในองค์กร ทั้งสองแนวคิดนี้มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นบทความวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ต้องการศึกษาแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565-2567) และข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ควรใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) นั้น กำหนดเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ดำเนินการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่มีตำแหน่งและบทบาทในการบริหารเทศบาล จำนวน 7 คน ประธานชุมชน และกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ที่มีตำแหน่งและบทบาทในการบริหารเทศบาล ได้แก่ รองนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล และหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน จำนวน 7 คน ในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล การสนับสนุนชุมชนในด้านงบประมาณต่าง ๆ และประชาชนซึ่งประชาชนที่ใช้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1. ประธานชุมชน และ 2. กรรมการชุมชน จำนวน 6 คน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนที่ศึกษา และมีส่วนร่วมในการสนับสนุน การตัดสินใจในนโยบายหรือการกระทำของชุมชน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งหมด 13 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) เป็นคำถามแบบมีโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา และการสังเกตการณ์แบบไม่กำหนดกรอบไว้ล่วงหน้า (Unstructured observation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดในการพัฒนาชุมชนเมืองของชุมชนต้นแบบ (Best practice)

ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.70 จึงสรุปได้ว่า สามารถนำแบบสัมภาษณ์นี้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประสานงานในแต่ละชุมชนเป็นผู้ช่วย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อเท็จจริง ผู้วิจัยจะเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามกับผู้ประสานงานในชุมชน ทำการเตรียมทีมผู้วิจัย และชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ช่วยทีมในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 คน นำแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการที่สนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี ฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการแก้ไขแล้ว มาทำการสัมภาษณ์กับผู้บริหารเทศบาล ได้แก่ รองนายกเทศมนตรี

สมาชิกสภาเทศบาล และหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน ในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล การสนับสนุนชุมชนในด้านงบประมาณต่าง ๆ ประชาชนในชุมชนที่ศึกษา ได้แก่ ประธานชุมชน และกรรมการชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนที่ศึกษา และมีส่วนร่วมในสนับสนุน การตัดสินใจในนโยบาย หรือการกระทำของชุมชน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

- การศึกษาข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความวิจัย รายงาน และวรรณกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ความเข้มแข็งของชุมชน และกระบวนการสนับสนุนในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารเทศบาล 7 คน และประชาชนในชุมชน 6 คน การสัมภาษณ์ครอบคลุมหัวข้อ ดังนี้ วิธีการดำเนินงานของเทศบาลในการสนับสนุนชุมชน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และความท้าทายที่เผชิญ

- การลงวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตการณ์ในพื้นที่แบบไม่กำหนดกรอบไว้ล่วงหน้า (Unstructured Observation) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของชุมชน การดำเนินกิจกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและเทศบาล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้รับจากการลงวิจัยภาคสนามแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และหาค่าความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนของจังหวัดนนทบุรี โดยมีวิธีการและขั้นตอน โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้รับจากผลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ของข้อมูล โดยผู้วิจัยจะได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic inductive) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาปัจจัยกระบวนการที่สนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เช่น ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้รับจากการลงวิจัยภาคสนามด้วยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารหรือการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์สาเหตุและผล พร้อมทั้งวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหมวดหมู่กำหนดเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยนำเสนอแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่และแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การยอมรับบทบาทของคณะกรรมการชุมชน และการพึ่งพาตนเอง

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยกระบวนการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารเทศบาลและประชาชนรวมทั้งหมด 13 คน แบ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 และ เพศชาย ร้อยละ 46 โดยมีอายุขั้นต่ำ 41 ปี และสูงสุด 70 ปี อายุเฉลี่ยคือ 56.92 ปี และมีอายุการทำงานขั้นต่ำ 3 ปี และสูงสุด 25 ปี อายุการทำงานเฉลี่ยคือ 9.92 ปี

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาวิธีการดำเนินงานและกระบวนการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน สามารถอธิบายผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ว่า กระบวนการดำเนินงานที่สนับสนุนการพัฒนาชุมชนในจังหวัดนนทบุรีเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน เทศบาล และหน่วยงานภาคเอกชน การวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดประชุมและการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ส่งผลต่อการสร้างความไว้วางใจในกระบวนการพัฒนาที่เน้นความโปร่งใสและความยั่งยืน นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ เช่น พื้นที่สาธารณะหรือศูนย์กิจกรรมชุมชน ช่วยสร้างพื้นที่สำหรับการรวมตัวและแก้ไขปัญหาหารือกันอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมยังเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of ownership) และส่งเสริมการพึ่งพาตนเองในระยะยาว

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความอ่อนแอของชุมชน สามารถอธิบายผลการวิจัย และอภิปรายผลได้ว่า การศึกษาพบว่าอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อความอ่อนแอของชุมชนในจังหวัดนนทบุรีประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ การสื่อสารในชุมชน และการสนับสนุนจากเทศบาล

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การพัฒนาชุมชนในจังหวัดนนทบุรีควรมุ่งเน้นการจัดระบบประมาณอย่างโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการติดตามผล การสร้างความร่วมมือระหว่างเทศบาลและชุมชนผ่านกิจกรรมและโครงการที่เน้นแก้ปัญหาเฉพาะของชุมชนถือเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนผ่านการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การแก้ปัญหา และการสร้างแรงจูงใจในชุมชนจะช่วยเสริมความสามารถของผู้นำในการเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและประชาชน การพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์และการสื่อสารในชุมชนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารและสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์กิจกรรมหรือเวทีประชุมชุมชน ในด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เช่น ศูนย์กิจกรรมหรือพื้นที่สีเขียว จะช่วยส่งเสริมการรวมตัวและ

การสร้างสามัคคีในชุมชน รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมศักยภาพการพึ่งพาตนเองในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาองค์กรรวม ซึ่งเชื่อมโยงภูมิทัศน์ของชุมชน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ การจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลเพื่อสนับสนุนกิจกรรมชุมชน เช่น โครงการจัดการสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมอาชีพ ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เทศบาลทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนและทรัพยากรที่มีอยู่ การดำเนินงานลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) (ภัทริกา วีระสอน, 2563) และหลักการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ขององค์การสหประชาชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน (Natetida Bunnag, 2564) ทั้งนี้ การมีผู้นำชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงและสร้างแรงจูงใจในกลุ่มประชาชน ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการผลักดันกระบวนการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยยังระบุว่า การมีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น ศูนย์กิจกรรมหรือพื้นที่สาธารณะ ทำให้ชุมชนสามารถหารือและแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี, 2566)

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะเห็นได้ว่า 1) ผู้นำชุมชนที่ไม่มีศักยภาพทั้งในด้านการสื่อสาร การบริหารจัดการ และการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความร่วมมือในชุมชน (สุชาติ พันธก์อม และคณะ, 2564) การขาดความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันทำให้การแก้ปัญหาในพื้นที่เกิดความล่าช้า การอบรมและพัฒนาภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะหน้าจึงเป็นสิ่งสำคัญ 2) การดำเนินงานที่ขาดความโปร่งใสและการแบ่งพรรคแบ่งพวกในคณะกรรมการชุมชนเป็นอุปสรรคที่สำคัญ การขาดระบบการจัดสรรทรัพยากรที่ครอบคลุมความต้องการของประชาชนยังทำให้ความร่วมมือในชุมชนลดลง แนวทางการแก้ไขควรมุ่งเน้นการปรับปรุงระบบตรวจสอบภายใน และสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใสผ่านการเปิดเผยข้อมูลและการประชุมชุมชนที่สม่ำเสมอ (ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ, 2563) 3) การขาดช่องทางการสื่อสารที่ครอบคลุมส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการในชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2567) การพัฒนาระบบสื่อสารที่ทันสมัย เช่น การใช้แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดียจะช่วยเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2565) 4) การจัดสรรงบประมาณที่ไม่ตรงตามความต้องการของชุมชนบางครั้งส่งผลต่อความล่าช้าในกระบวนการพัฒนา การสนับสนุนเทศบาลให้มีส่วนร่วม

ในกระบวนการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้งบประมาณ จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี, 2566)

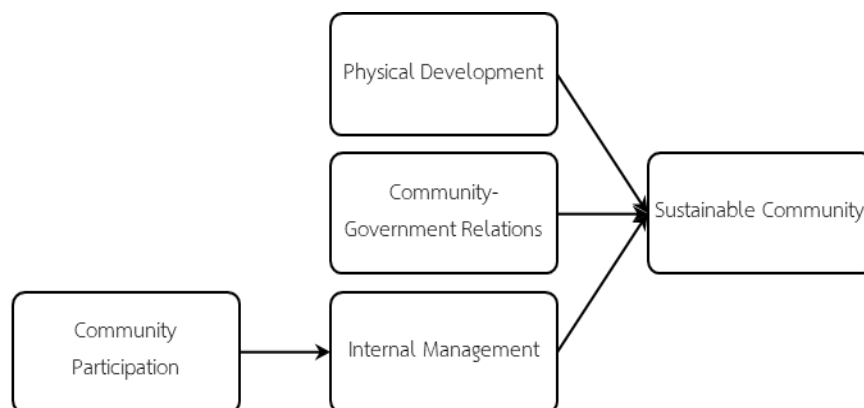
จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาชุมชน สามารถอธิบายอภิปรายผลได้ว่า การพัฒนาชุมชนในจังหวัดนนทบุรีควรมุ่งเน้นการพัฒนากลไกการจัดสรรงบประมาณให้มีความโปร่งใสและเหมาะสม การสร้างความร่วมมือระหว่างเทศบาลและชุมชน รวมถึงการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้นำชุมชน นอกจากนี้ การปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มประชากร เช่น การใช้สื่อดิจิทัลและการจัดทำพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางสังคม จะช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว ข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นศูนย์กลาง (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2565)

ความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เช่น งานวิจัยของปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีทั้งบทบาทในภาครัฐ ได้แก่ การออกแบบช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และบทบาทภาคประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม สุพัตรา ยอดสุรางค์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาที่เกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการเรียนรู้และการจัดการปัญหาอย่างมีส่วนร่วม พบว่าการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน โดยการสร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในชุมชนช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างสมาชิกในชุมชน อีกทั้ง สายชล เทียนงาม และคณะ (2561) พบว่าการมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางสังคมและพื้นที่สีเขียวในชุมชน เช่น สวนสาธารณะหรือศูนย์กิจกรรมชุมชน มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความสามัคคีของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ การพัฒนาผู้นำชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการและสร้างแรงจูงใจในกลุ่มสมาชิก ยังส่งผลเชิงบวกต่อการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเช่นกัน

ความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ที่มุ่งเน้นบริบทเฉพาะของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางกายภาพและสังคม ทำให้การพัฒนาชุมชนในพื้นที่นี้ต้องคำนึงถึงปัจจัยเฉพาะ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับเทศบาล และความต้องการเฉพาะของประชาชน อีกทั้งการใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ ช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนถึงปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในระยะเวลายาวนานอาจไม่สามารถประเมินผลกระทบระยะยาวได้

ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของเมทินา อีสริยานนท์ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในตำบลทุ่งโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี โดยเน้นการพึ่งพาตนเองและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และงานวิจัยของชานนท์ ทองสุกมาก (2563) ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทราในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชน จุดเด่นของผลการวิจัยคือ การศึกษาในบริบทเฉพาะของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ละเอียดและครอบคลุม ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคต่อความเข้มแข็งของชุมชนถูกจำแนกไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาภาวะผู้นำ การประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง และการจัดสรรงบประมาณอย่างโปร่งใส งานวิจัยนี้ยังเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งพาตนเอง การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาล และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ จากการศึกษาสามารถนำเสนอแผนภูมิความรู้ใหม่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาลและหน่วยงานภาคเอกชน มีบทบาทสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสในกระบวนการพัฒนา การพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ เช่น ศูนย์กิจกรรมและพื้นที่สาธารณะ ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มและแก้ไขปัญหา ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ

การยอมรับและความไว้วางใจในคณะกรรมการชุมชน และการสนับสนุนที่เพียงพอจากหน่วยงานเทศบาล ในรูปแบบของงบประมาณและทรัพยากรที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนากลไกการจัดสรรงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมและโปร่งใส หน่วยงานท้องถิ่นควรปรับปรุง กระบวนการจัดสรรงบประมาณให้มีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจปัญหา วางแผน ไปจนถึงการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างเทศบาลและชุมชน พร้อมทั้งลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดสรรทรัพยากร

2. การเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชน ควรมีการออกแบบโปรแกรมพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนที่มุ่งเน้นทักษะด้านการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพ การบริหารทรัพยากรในชุมชน และการส่งเสริมความสามัคคี จะช่วยยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว

3. การพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมและเข้าถึงทุกกลุ่มประชากร เทศบาลและชุมชน ควรร่วมมือกันจัดตั้งระบบประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ของชุมชน สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม โครงการ และปัญหาของชุมชนให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ควรเสริมสร้างกลไกการสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น การจัดประชุมชุมชน และการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลกระทบระยะยาวของกระบวนการพัฒนาชุมชน งานวิจัยต่อยอดในอนาคตควรเน้นการติดตามผลกระทบระยะยาวของกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เพื่อประเมินประสิทธิผล ความยั่งยืน และผลลัพธ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

2.2 การศึกษาเปรียบเทียบบริบทการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนเมืองและชนบท หรือชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนและนำไปปรับใช้กับพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายกัน

2.3 การประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ที่เข้มข้นมากขึ้น การวิจัยในอนาคตควรใช้วิธีการแบบผสมผสานที่รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มี

ความหลากหลายและครอบคลุมมุมมองที่กว้างขวางยิ่งขึ้น สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาชุมชนในบริบทที่กว้างขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรกมล ศรีวัฒน์. (2566, พฤศจิกายน 14). ที่ทางไทยในโลกท้าทาย: ตีโจทย์อนาคตบนความเปลี่ยนแปลง. The 101 World. <https://www.the101.world/thailand-future-amid-global-challenges/>
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). *มาตรฐานการบริหารและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/eb1.htm
- กรุณา มธูลาภรังสรรค์. (2564). ปัจจัยและเงื่อนไขความขัดแย้งในสังคมไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย*, 12(1), 120-130.
- ชานนท์ ทองสุกมาก. (2563). บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิ่งปฏิกูลทางภูมิศาสตร์ตามหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. *วารสารกฎหมายนิติพัฒน์* นิต้า, 9(1), 72-90.
- นัยนา ชาประสิทธิ์ และพวงทอง อินใจ. (2566). การเสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตยและประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับเยาวชน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(8), 95-106.
- เนตรธิดา บุณนาค. (2564, เมษายน 8). *SDG Updates ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ เมื่อโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง กำหนดสถานะสุขภาพและอายุขัยของคุณไว้แล้วตั้งแต่ยังไม่เกิด*. SDG Move. <https://www.sdgmove.com/2021/04/08/social-determinants-of-health-and-health-equity/>
- ปิยะนุช เงินคล้าย, วงพัทธ์ ภูพันธ์ศรี และวีณา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. *สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 23(1), 11-20.
- ผการัตน์ พินิจวัฒน์. (2565). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคล สุวรรณภูมิ*, 4(1), 202-212.
- พระครูธรรมมุต, พระครูโสภณธรรมโชติ, และสลาวัรรณ ทัพทวิ. (2564). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยใน ศตวรรษที่ 21. *มจร การพัฒนาสังคม*, 6(3), 84-99.
- ภัทริกา วีระสอน. (2563). *กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา* [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2563_1629862025_6214832023.pdf
- เมธินา อีสริยานนท์. (2564). แนวทางการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่การจัดการตนเองอย่างยั่งยืนของตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10(2), 15-30.

- ศราวุธ ชันธวิชัย, พระสิริชัย ธมมจาโร (สายสิงห์), พระสังวาน เขมปญโญ (สายเนตร), และสมนึก จันทร์โสดา. (2565). ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่สู่การพัฒนาทางการเมือง. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 232-338.
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2565, มิถุนายน 2). *เปิดรายงาน Sustainable Development Report 2022 และ SDG Index 2022*. SDG Move. <https://www.sdgmove.com/2022/06/02/sdg-updates-sustainable-development-report-sdg-index-2022/>
- สมชัย นันทาภิรัตน์. (2565). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ. *วารสาร มจร บาลีศึกษาศาสตร์อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 114-127.
- สายชล เทียนงาม, อักษร ัญญะวานิช, ปริญญา บัณสุวรรณ์, มธุรส คุ่มประสิทธิ์ และจตุรงค์ ภิรมยา. (2561). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าเสา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(1), 120-130.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนนทบุรี. (2566). *บทบาทหน้าที่*. <https://nonlocal.go.th/public/list/data/index/menu/1459>
- สุชาติ พันธก้อม, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(34), 12-22.
- สุพจน์ ประไพเพชร, สราวุฒิ กุลแดง, ราตรี เลิศหว่าทอง และสุดสวาสดี ประไพเพชร. (2566). ภาวะผู้นำ: แนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบ. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 2(1), 59-73.
- สุพัตรา ยอดสุรางค์, ชัชวาล แสงทองล้วน และอานวย บุญรัตนโมตรี. (2561). แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 407-420.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2562). กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงในประเทศไทย. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*, 4(1), 102-115.
- อภิชาติ ดวงธิดา. (2565). ศักยภาพทางการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหุลบุคา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 16(1), 416-430.

- Chardchawarn, S. (2010). *Local Governance in Thailand: The Politics of Decentralization and the Roles of Bureaucrats, Politicians, and the People* (459; pp. 1–41). Institute of Development, Japan External Trade Organization. <https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Vrf/pdf/459.pdf>
- Haldane, V., Chuah, F. L. H., Srivastava, A., Singh, S. R., Koh, G. C. H., Seng, C. K., & Legido-Quigley, H. (2019). Community participation in health services development, implementation, and evaluation: A systematic review of empowerment, health, community, and process outcomes. *PLoS ONE*, 14(5), e0216112. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0216112>
- Joomsoda, L., & Tirasuwanvasee, S. (2022). People's Participation in Community Development: Ban Khon Khwang Community, Mueang District, Prachinburi Province, Thailand. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 23(3), 206–221. <https://doi.org/10.57260/rcmrj.2022.260467>
- Khaenamkhaew, D. (2024). The Community Participation in Developing the Operational Management of the Learning Center under the King Rama the Ninth 's Philosophy for Local People. *Parichart Journal*, 37(3), <https://doi.org/10.55164/pactj.v37i3.269704>
- Nanjundeswaraswamy, T. S., & Divakar, S. (2021). Determination of Sample Size and Sampling Methods in Applied Research. *Proceedings on Engineering Sciences*, 3(1), 25–32. <https://doi.org/10.24874/PES03.01.003>
- Nordberg, K., Mariussen, Å., & Virkkala, S. (2020). Community-driven social innovation and quadruple helix coordination in rural development. Case study on LEADER group Aktion Österbotten. *Journal of Rural Studies*, 79, 157–168. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.08.001>
- Nwafor, L., & Chima, G. (2023). Leadership and Diplomacy as Effective Tools for Advancing the Principles of Good Governance and Sustainable Economic Development: A Comparative Examination of Nigeria and Rwanda. *International Journal of Professional Business Review*, 8, e03954. <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i11.3954>

Suphattanakul, O. (2018). Public Participation in Decision-making Processes: Concepts and Tools. *Journal of Business and Social Review in Emerging Economies*, 4(2), 221. <https://doi.org/10.26710/jbsee.v4i2.213>